

Leren van het verleden is werken aan de toekomst (1991)

Hanneke Peters

De Telegraaf, zaterdag 21 september 1991

In de zitkamer van publiciste Sieth Delhaas hangt een grote ingelijste poster van de Russische schilder Malevich. Het stelt een vrouw voor zonder gezicht en zonder, armen.

“Voor mij een symbool hoe vrouwen door de eeuwen heen hebben moeten leven. De maatschappij heeft hen altijd beknot in hun doen en laten. Mannen hebben de geschiedenis geschreven, een vrouwonvriendelijke geschiedenis. Het wordt tijd dat wij ons eens verdiepen in ons eigen specifiek verleden”, meent Sieth Delhaas.

Afgelopen week heeft zij het eerste deel van haar cursus *Vrouwen leren van vrouwen uit de geschiedenis* afgerond. In de komende weken volgen nog drie bijeenkomsten.

“Het fatalistische gezegde ‘de geschiedenis herhaalt zich’, vind ik absolute onzin. Alleen al om dat te ontzenuwen, heeft deze cursus zin. De mens onderscheidt zich van dieren en planten, omdat hij keuzes kan maken. Wij kunnen juist leren van in het verleden gemaakte fouten en daarmee de toekomst veranderen. Bovendien zijn er wel degelijk vrouwen geweest die invloed op de geschiedenis hebben gehad. Alleen worden ze zelden in de geschiedenisboekjes vermeld. Tijdens deze bijeenkomsten behandel ik vrouwen, die door hun optreden uit de schaduw Van hun tijd zijn getreden.”

Dit keer zijn dat de kloosterlinge Teresa van Avila, die ondanks veel tegenstand van kerkmensen en andere obstakels in haar tijd er toch in slaagde 20 kloosters te stichten. Camille Claudel, die beeldhouwster was in een tijd die dat vrouwen niet toestond, inspirator van Auguste Rodin, die vijftien jaar haar minnaar was en die tegen haar zin de laatste 30 jaar van haar leven vegeteerde in een krankzinnigengesticht, terwijl ze niet krankzinnig was. Verder de Indonesische vechtster voor onafhankelijkheid en gelijkberechtiging van vrouwen, Raden Adjeng Kartini en de filosofe en schrijfster Simone de Beauvoir. In 1949 maakte zij met haar boek *De tweede sekse* mannen belachelijk, zo meende de Franse filosoof Camus. Tevens is zij de aanstichtster van de tweede feministische golf.

Geboeid

Zelf raakte feministisch theologe Sieth Delhaas geboeid door de geschiedenis van de vrouw toen zij een boek schreef over Katharina von Bora, de echtgenote van Maarten Luther.

“Er zijn boeken vol geschreven over Luther, maar zijn vrouw wordt slechts zijdelings vermeld als een tuttig huisvrouw. Maar dat was zij absoluut niet. Luther was nogal ziekelijk en Katharina was het die hem tekens weer oplapte. Via haar werk, zoals het beginnen van een

bierbrouwerij, zorgde zij er voor dat Luther niet geplaagd werd door geldzorgen en kon blijven werken. Als je dat niet weet, knoop je de man los van zijn verleden en is zijn leer zoals zijn theorie over het huwelijk minder goed te begrijpen.”

Na haar theologiestudie begon Sieth Delhaas thuis aan vrouwen cursussen in de theologie te geven, waarin veel geschiedenis zit verweven. Vijf jaar geleden vroeg het Abdijhuis in Heeswijk-Dinther haar of zij daar feministische cursussen wilde geven.

“Als je alleen al de bijbel leest, zie je hoe vrouwonvriendelijk die verhalen zijn. Maar natuurlijk is niet alleen de godsdienst schuld aan de rol van de vrouw door de eeuwen heen. De cultuur heeft bijvoorbeeld ook grote invloed gehad op de positie van de vrouw. Ik probeer terug te kijken naar interessante vrouwen in hun eigen tijd. Als ik de contrareformatie zou behandelen, vinden vrouwen dat over het algemeen niet boeiend. Betrek ik daarbij een vrouw als de non Teresa van Avila (1515-1582), dan krijgt dat stuk geschiedenis een heel andere dimensie en vinden vrouwen het wel interessant”, weet Sieth Delhaas uit ervaring. Haar lezingen trekken vele toehoorders.

Keuzes

De eerste feministische golf eindigde, omdat vrouwen dachten dat met de verovering van het kiesrecht alles vanzelf in orde zou komen. De tweede feministische golf dreigt dood te lopen, omdat te veel vrouwen verwachten dat economische zelfstandigheid alles is. Leren van het verleden is werken aan de toekomst. De loop van de geschiedenis hangt af van keuzes die mensen maken en vrouwen hebben zelden een rol gespeeld waarin hun overtuiging kon worden vastgelegd in regels en wetten.

Sieth Delhaas vindt het de hoogste tijd dat daarin verandering komt:

“Allereerst moeten al die negatieve theorieën over vrouwen die in de loop der tijden zijn opgebouwd, worden ontkracht. Verder moeten vrouwen er zelf voor zorgen dat dat beeld gaat veranderen door zich anders te gaan gedragen. Dat is natuurlijk een lang proces, maar je moet ergens beginnen. Als ik zelf iets heb geleerd van de levens van al die interessante vrouwen dan is het wel dat de inspanningen van vrouwen zich niet mogen beperken tot het eigen leven en het gezin als zij hun ideaal van zelfbeschikkingsrecht en gelijkberechtiging werkelijkheid willen laten worden.”